

Herrkonfektionen nu en annan än för en mansålder tillbaka

Klädedräkten har undergått vissa förändringar genom tiderna och om man betraktar ett fotografi från seklets början kan man genast konstatera skillnaden både ifråga om mans- och kvinnodräkten mot vår moderna tid. I äldre tider var klädedräkten mer individuell och byskräddare och hemsömmerskor dikterade väl i stor utsträckning modet för både män och kvinnor.

Nu för tiden kan man inte slå upp en veckotidning utan att träffa på en eller annan sida av de senaste klämoderna. En del veckotidningar har blivit veritabla modejournaler. Vad männens klädedräkt beträffar har nästan all individualitet försvunnit och konfektionskläder av färdigsytt snitt blivit förhärskande.

Om man tänker sig männens klädesdräkt för en mansålder sedan, så var, åtminstone i de västvarmländska skogsbygderna, vadmalskostymerna de förhärskande. Allmogen hade gott om får, som på somrarna fick gå fritt i skogarna, och av ullen kardade och spann kvinnorna garn, som sedan vävdes till vadmal. I en del socknar användes den ofärgad, medan man på andra håll färgade den grön eller svart, särskilt till helgdagsbruk. Dessa kläder var både varma och slitstarka.

Ullen fick vidsträckt användning till allmogens klädedräkt. Man bar på vintern hemstickade tröjor, som sedermera avlöstes av s. k. islandströjor vilka för-sålades av kringvandrande gård-farihandlare. Strumporna var även hemstickade. Detta gällde både män och kvinnor. Det var långt innan man visste om de dyra och ömtåliga nylonstrumporna. Nils Keyland berättar om finnarnas klädedräkt, att långstrumpor användes uteslutande även av männen. Dessa räckte ett gott stycke ovan knäna, där de fästades med hemflätade ylleband, som ofta var fastsydda, för att de ej skulle tappas.

Den folkliga benämningen på strumpor var alltid hoser. När de korta strumporna kom i bruk, skilde man mellan "stutthoser" och "langhoser". För att de ej skulle slitast ut så fort brukade

de skinnskos på hälarna, berättar Nils Keyland om befolkningen i finnmarken, och för att ge ytterligare styrka åt dem så "brädde" man dem med tjära.

Näverskor förekom i stor utsträckning bland finnskogens befolkning. Som sommarskor var de både billiga samt svala och luftiga. Men de ville gärna skava fötterna och dessutom var de inte så hållbara. Man brukade räkna att de höllo en mil och därav har uttrycket "näverskomil" troligen uppkommit.

Mer hållbara var däremot näverbottskorna eller becksömskorna, som de även kallades, emedan de var sömmade med becktråd. De hade flera lager av näver mellan "insulan" och den skyddade lädersulan samt var sålunda både varma samt torra och behagliga och väl lämpade för vinterarbetet ute i skog och mark.

Mest vanligt var väl annars att männen använde sig av läderstövlar både sommar och vinter. När man slaktade på hösten så skickades hudarna av kor och kalvar till garveriet för beredning och sedan kom byskomakaren framemot jultiden och tillverkade skor och stövlar åt familjen. Även förskinn av läder var mycket allmänna bland männen. Timmerkörarna på den tiden brukade ha påsydda hållare på förskinnen till "dubbarna", som användes att hålla fast timret med innan man kom på idén att använda s. k. börnbindsle.

Mycket brukliga hos befolkningen uppe i skogsbygderna var även de s. k. fårskinnspläsarna. De var tillverkade av berett fårskinn med ullen inåt, ganska långa och med dubbla rader av knappar. Även tröjor av hemvävt vadmal förekom ganska allmänt. Fick man därtill ett tjockt hemstickat "binningskläde" kring halsen och en kraftig skinnmössa på huvudet, så kunde man känna sig välklädd och stå emot kylan om den blev aldrig så hård.

Nu för tiden förekommer det väl inte så ofta, att man ser folk med lappade kläder. Men i äldre tider fick man inte kasta bort något plagg om det började bli slitet, utan det lappades så länge det ännu fanns något kvar.

Kammarson i Bosebyn

En vandringsman från sekel-skiftet iförd fårskinnspläs, förskinn och skinnmössa samt den obligatoriska näversäcken.

Och inte fanns det så många ombyten, utan de kläder man hade fick hänga på nästan jämt, om man inte möjligen någon gång gick till kyrkan eller blev bjuden på något kalas, begravning eller bröllop. Då fick man leta fram det bästa man hade och de som var mer förmögna, kanske till och med hade en "flosshatt" att sätta på huvet.

Och skulle man någonstans så fick man lov att ha näversäck på ryggen. Det förekom även ett slags väskor, tillverkade av ett slags grov smärtingväv i randigt mönster, men näverkonsten var dock den mest använda av skogsbefolkningen. Och så skulle de ha slidkniven med förstås, man kunde aldrig veta om den behövde komma till användning. Den kunde ju vara bra att ha om man behövde skära sig en stav att ha till stöd under de ofta långa vandringar som fick företas, när det inte fanns några av våra moderna fortskaffningsmedel, utan man i regel fick gå till fots.

Nic.